

Dėl buhalterio profesionalo vardo

Š. m. gegužės 29 d. Lietuvos Respublikos Prezidentė pasirašė Buhalterinės apskaitos įstatymo pakeitimo įstatymus (Nr. XII-1726 ir XII-1727) (toliau – Įstatymas). Įstatymu Nr. XII-1726 panaikinami reikalavimai nuo 2016 m. sausio 1 d. visiems vyriausiesiems buhalteriams būti išlaikiusiems nustatytus egzaminus ir laikytis Buhalterių profesionalų etikos kodekso (Įstatymas įsigalioja 2015 m. gegužės 30 d.). Įstatymu Nr. XII-1727 nustatoma nauja sąvoka – buhalteris profesionalas, nustatomas buhalterių profesionalų sąrašas (Įstatymas įsigalioja 2016 m. sausio 1 d.).

Įstatymą Nr. XII-1726 inicijavo Gedimino Kalčinsko ir kitų pareiškėjų (pasirašė 3472 asmenys) kreipimasis „Dėl Lietuvos Respublikos Buhalterinės apskaitos įstatymo pakeitimo“, kurį apsvarstę Seimo Peticijų komisijos nariai pripažino peticija ir 2014 m. gegužės 12 d. pateikė atitinkamus Buhalterinės apskaitos įstatymo pakeitimo projektus (Nr. XIIP-1800 ir XIIP-1801) (toliau – Projektai), siūlančius atsisakyti vyriausiesiems buhalteriams keliamų reikalavimų.

Įstatymas Nr. XII-1727 parengtas Seimo Audito komiteto iniciatyva. Seimo Audito komitete diskutuojant dėl Projektų buvo siekiama rasti alternatyvių sprendimų, kaip būtų galima pagerinti vyriausiųjų buhalterių darbo – finansinių ataskaitų kokybę. Siekiant šio tikslo buvo siekiama į diskusiją įtraukti įvairių visuomenės sluoksnių atstovus, todėl ne kartą Finansų ministerijoje, Seimo Audito komitete buvo diskutuojama ir su profesinėmis organizacijomis, ir su buhalteriams skirtus kursus organizuojančios, profesinius leidinius leidžiančios bendrovės, gerai išmanančios buhalterių aktualijas, atstovais, akademinės visuomenės, verslo atstovais. Diskusijų metu paaiškėjo, kad visi palaiko idėją teisės aktais įteisinti aukščiausią buhalterio profesinį lygį, kuris būtų kaip orientyras tiek darbdaviams ieškant rinkoje tinkamų buhalterių, tiek patiems buhalteriams, siekiantiems profesinių aukštumų. Taip pat buvo pritariama minčiai, kad teisės aktuose nebus papildomų nuostatų, susijusių su buhalteriu profesionalu, kadangi valstybė neturi kištis į profesinės savireguliacijos dalykus, bei kad su buhalteriu profesionalu nebus siejama jokių papildomų pareigų subjektams. Atsižvelgiant į šias nuostatas, Seimo Audito komitetas parengė projektą Nr. XIIP-1801(2), kuris 2015 m. gegužės 15 d. buvo užregistruotas Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje.

Įstatyme buhalteris profesionalas apibrėžiamas kaip asmuo, kuris yra Lietuvos arba kitos ES valstybės narės auditorius ir (arba) buhalterius vienijančios profesinės organizacijos, priklausančios Tarptautinei buhalterių federacijai (toliau – TBF), narys. Profesinė organizacija, kuri priklauso TBF, savo nariams turi kelti kvalifikacijos kėlimo, TBF etikos kodekso laikymosi, kvalifikacijos patikrinimo prieš įstojant į profesinę organizaciją reikalavimus. Profesinė organizacija turi organizuoti norinčiųjų tapti jos nariais kvalifikacijos patikrinimą, turi turėti mechanizmą, kuris užtikrina, kad nariai laikosi etikos nuostatų, kelia kvalifikaciją. Kitaip tariant, profesinės organizacijos priklausymas TBF reiškia, kad yra keliami reikalavimai tiek profesinei organizacijai, tiek jos nariams. Diskusijų metu buvo prieita nuomonės, kad „buhalterio profesionalo“ vardo įteisinimas padės stiprinti ir Lietuvos buhalterius vienijančias organizacijas, kurių pastaruoju metu priskaičiuojama apie 20 ir kurios dažniausiai savo nariams kelia vienintelį nario mokesčio sumokėjimo reikalavimą, ir kelti buhalterio profesijos prestižą. Siekiant užtikrinti viešąjį interesą, kad būtų patogiau pasitikrinti, kurie asmenys Lietuvoje turi tokį vardą, Vyriausybės įgaliota įstaiga (numatoma - biudžetinė įstaiga Audito ir apskaitos tarnyba) nuo 2016 m. sausio 1 d. skelbs tokį sąrašą, patvirtins tvarką, pagal kurią siekiantys būti įrašyti į tokį sąrašą asmenys turės pateikti nustatytą informaciją.

Lietuvoje šiuo metu TBF priklauso Lietuvos auditorių rūmai, yra asmenų, turinčių ACCA (*angl. Association of Chartered Certified Accountants*) vardą (Didžiojoje Britanijoje registruotos profesinės organizacijos nariai), Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacija ne kartą yra pasisakiusi apie savo pasiryžimą siekti TBF narystės.

Be to, 2015-05-19 Seimo posėdyje buvo pristatyti Audito komiteto parengti įstatymų projektai Nr. XIIP-3088–XIIP-3094 (toliau – Įstatymų projektai), kuriuose numatytos kitos

finansinių ataskaitų kokybės gerinimo priemonės (valstybinė finansinių ataskaitų peržiūra, reikalavimas atlikti finansinių ataskaitų peržiūras, kai įmonė dalyvauja didelės vertės viešuosiuose pirkimuose). Kartu siūloma numatyti, kad jeigu finansines ataskaitas pasirašantis vyriausiasis buhalteris (buhalteris) arba galintis tvarkyti apskaitą kitas asmuo turi buhalterio profesionalo vardą, šis faktas būtų nurodomas pasirašant finansines ataskaitas. Finansinių ataskaitų vartotojams tai būtų nuoroda, kad finansines ataskaitas parengęs asmuo turi buhalterio profesionalo vardą. Kiekvieno subjekto vadovas, atsakingas už buhalterinės apskaitos organizavimą vadovaujamoje įmonėje, įstaigoje, turės laisvę pasirinkti, ar subjekto apskaitą tvarkys buhalteris profesionalas, ar ne. Nei Įstatymas, nei Įstatymo projektai nenustato subjektui pareigos, kad jo finansines ataskaitas turi pasirašyti buhalteris profesionalas, nenustato ir kitokių pareigų, susijusių su buhalteriu profesionalu.

Buhalterio profesionalo vardas įteisinamas siekiant buhalterio profesijos, išsivysčiusiose šalyse laikomos svarbia ir prestižine, tinkamo pripažinimo bei vertinimo ir mūsų visuomenėje, o tuo pačiu – ir visų finansinių ataskaitų vartotojų interesų geresnės apsaugos.